

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.793/2009/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az ítéltábla a dr. Hock Miklós ügyvéd (Nyíregyháza, Holló utca 29. szám) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a Görömbeiné dr. Balmaz Katalin ügyvéd (Nyíregyháza, Szűrszabó utca 5. szám) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű, II.rendű alperes neve (címe) II. rendű, és III.rendű alperes neve (címe) III. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 5.P.21.134/2008/50. számú ítélete ellen a felperes által 53. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla a felperes és a III. rendű alperes között fennálló vagyonközösség elszámolására vonatkozó részében a pert megszünteti és az elsőfokú bíróság ítéletét a felperest 207 990 forint megfizetésére kötelező részében hatályon kívül helyezi, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet elutasító ítéletnek tekinti, és azt helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 5 000 (Ötezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 25 000 (Huszonötezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes és a III. rendű alperes házastársak voltak. Házassági életközösségük alatt építették fel a II. rendű és a III. rendű alperes közös tulajdonában álló - fele részében a III. rendű alperes különvagyonát képező - **n-i .../1.** helyrajzi számú ingatlanon azt a műhely épületet, amelyben a felperes mint egyéni vállalkozó az 1990-es évek elejétől kezdődően, a házastársi közös vagyon terhére beszerzett présgéppel, illetve ahhoz tartozó szerszámokkal Lada típusú személygépjárműhöz karosszéria elemeket gyártott. Az ingatlanon az I. rendű alperest holtig tartó hasznélvezeti jog illette meg.

A Nyíregyházi Városi Bíróság az 1996. január 16-án kelt 25.P.24.847/1995/2. számú ítéletével, az annak meghozatalát megelőzően jóváhagyott, a házasfeleknek a vagyonmérlegben 18 tételben felsorolt ingóságok tulajdonjogának megosztására, valamint a közös lakás használatára vonatkozó egyezségére is tekintettel, a felperes és a III. rendű alperes házasságát felbontotta. Az ítélet meghozatalának napján jogerőre emelkedett.

A bontóperben előterjesztett keresetében a jelen per III. rendű alperese jelezte, hogy a vagyonmérlegben felsorolt ingóságok körén kívül a házassági vagyontársasághoz tartozik a perbeli ingatlanon felépült szerelőműhely, amelynek értéke 400 000 forintba tehető, továbbá az autószerelő szakma folytatásához szükséges szerszámok és présgép, 2 000 000 forint értékben. Erre vonatkozóan azonban a vagyontársaság megosztását nem kérte, bízva abban, hogy e vagyontárgyakra esetében a házastársi vagyontársaság megszüntetése és az ellenérték elszámolása kapcsán a felperessel peren kívüli meg fog egyezni.

2006. március 9-én a III. rendű alperes pert indított a felperes ellen a házastársi közös vagyon megszüntetése iránt, amelynek tárgya azonban csak a házasfelek közös tulajdonában álló N, ... út ... szám alatti lakás, illetve a **n-i** ...11. helyrajzi szám alatti személygépkocsi tároló volt. A keresetében az ezen ingatlanokon fennálló közös tulajdon árverési értékesítés útján történő megszüntetését kérte. A per a keresetnek helytadó elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban szünetelés folytán megszűnt, és a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet hatályát veszítette.

E perben a jelen per felperese alperesként becsatolta azt a jogi képviselője által 2002. május 21-én a III. rendű alperesnek írt levelet, amelyben kifejezte azon szándékát, hogy végleg rendezni kívánja a tulajdonközösséget a III. rendű alperessel, amely kiterjed a **n-i** ingatlanon épült műhelyre is. Egyezségi ajánlata szerint abban az esetben, ha a N., ...úti ingatlanok III. rendű alperesre jutó 1/2-ed tulajdoni hányadának értékét és további 1 000 000 forintot megkap, minden igényét kielégítettnek fogja tekinteni, ellenkező esetben azonban pert fog indítani.

Ugyancsak e perben a 2006. május 19-én kelt beadványában sérelmezte, hogy a III. rendű alperes által előterjesztett vagyonmérlegből, és így a közös vagyon megosztásából is kimaradt a műhely, ahol a tulajdonosok engedélyével az 1995-ben történt leszállásáig karosszéria elemgyártó iparosként dolgozott, ezt követően azonban az ingatlanra a lábát be sem tehetette, a „szerszámok eladása és a présgép hasznosítása ezért az erre irányuló kérelmei ellenére sem jöhetett szóba”. Erre tekintettel megismételte a 2002. május 21-i levelében foglaltakkal azonos tartalmú egyezségi ajánlatát. Utalt arra, hogy 2 800 000 forintért lett volna vevő a szerszámokra és a présgépre, azonban az azok kiadására irányuló kérelme nem vezetett eredményre.

Ezt követően a perben a 2006. április 3-án előterjesztett 3. sorszámu ellenkérelmében kérte, hogy a III. rendű alperes számoljon el azzal a veszteséggel, amely az ő műhelyből való kitiltása következtében állt elő, és amely a már korábban legyártott és a helyszínen

tárolt alkatrészek értékesítésének elmaradásából, illetve a prés gép el-, vagy bérbeadásának elmaradásából állt elő. A 2006. április 11-én megtartott tárgyalásról készült 5. sorszámú jegyzőkönyv szerint személyesen nyilatkozta, hogy viszontkeresettel él, amelyben kéri annak a kárának a megtérítését, amely abból keletkezett, hogy őt a műhelybe nem engedték be.

A 2006. május 25-i tárgyaláson a 7. sorszámú jegyzőkönyv tanúsága szerint azonban a jelen per felperesét ott képviselő dr. **TG** ügyvéd kijelentette, hogy a ... úti ingatlannal, az ott található műhely és szerszámok „vonatkozásában” a felperesnek sem viszontkereseti, sem beszámítási igénye nincs, e „vonatkozásban” külön pert kíván indítani.

Ugyanezen perben csatolta a jelen per III. rendű alperese az általa a jelen per felperesét akkoriban képviselő dr. Hock Miklós ügyvédnek még a pert megelőzően, 2002. június 3-án írt, és a felperes 2002. május 21-i levelében foglalt egyezségi ajánlatra adott válaszát. Ebben a III. rendű alperes közölte a felperessel, hogy az 1 000 000 forintos követelését irreálisnak tartja, és, még ha ennyit is érne a műhellyel, illetve a szerszámokkal kapcsolatos igény, abból a házastársi vagyontörségre tekintettel őt 1/2-ed tulajdoni hányadnak megfelelő összeg illetné meg. Az így az ő javára elszámolható jutóról azonban abban az esetben lemond, ha a felperes a ...úti lakással kapcsolatos bérleti díj követelését nem érvényesíti, tekintve, hogy a lakás rezsijét sem fizette. Felajánlotta továbbá, hogy - a felperes terhére megállapított 121 000 forint társadalombiztosítási tartozás levonásával - kifizet 3 000 000 forintot a ...úti lakásnak a felperesre jutó 1/2-ed tulajdoni hányadának átadása ellenében, továbbá hajlandó lemondani a prés géppel kapcsolatos „nemzetközi bíróságnál lévő peres ügyük kártérítési összegéről” abban az esetben, ha a felperes a prés gépét a szerszámokkal együtt a **n-i** ingatlanról elszállítja. (Az egyezségi ajánlat e körben arra utalt, hogy a felperes ebben az időben perben állt a szerszámokat legyártó, később felszámolás alá eső ... Vállalattal, amely pernek szavatossági igény és kártérítés volt a tárgya, ezt követően pedig a magyar bíróság eljárása miatt a Strasbourgi Bírósághoz fordult.)

A jelen per előzményéhez tartozik továbbá, hogy a Nyíregyházi Városi Bíróság 8.B.1681/98. szám alatt az I. rendű alperes feljelentése alapján könnyű testi sértés vétségének alapos gyanúja miatt büntetőeljárást folytatott a felperes ellen, és az 1999. október 25-én jogerőre emelkedett 8.B.1681/1998/9. számú ítéletében - megszüntetve egy korábbi, a felperes által a III. rendű alperes sérelmére elkövetett büntetőeljárásban alkalmazott próbára bocsátást - a felperest két rendbeli könnyű testi sértés vétségében bűnösnek találta, és halmazati büntetésként pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes a III. rendű alperessel fennállt házassága felbontását követően kifejezetten haragos viszonyba került az I. rendű alperessel. Amikor 1997. június 27-én a felperes megjelent a III. rendű alperessel, valamint három másik személlyel a **n-i** ingatlanon annak érdekében, hogy a tulajdonában álló téglát onnan elszállítsa, az időközben hazaérkező I. rendű alperes megtagadta a téglakiadását, és felszólította a felperest és az ott jelenlévőket, hogy távozzanak az ingatlanról. Az emiatt kialakult szóváltás következtében az I. rendű alperes három esetben pofon vágta a III. rendű alperest, és e cselekményt látva a felperes ököllel két esetben úgy ütötte arcul az I. rendű

alperest, hogy az ütések következtében elesve 8 napon belül gyógyuló testi sérülést okozott neki.

E büntetőeljárás irataihoz csatolt, a N-i Rendőrkapitányságon 2478/97. bü. szám alatt folyamatban volt nyomozati eljárás irataiból megállapíthatóan az I. rendű alperes a nyomozati iratok 9. sorszáma alatt található, 1997. július 9-én kelt, a **n-i** főkapitánynak címzett levelében kifejtette, hogy miután leánya, a jelen per III. rendű alperese, több mint másfél évi elválás után nem rendezte a vagyoni megosztást, és nekik (értve ezalatt nyilvánvalóan magát és a feleségét) nem juttatta vissza az általuk kölcsönadott értékeket sem, a felperest kitiltotta a telekről a vagyonmegosztás megtörténteig. Ugyancsak a büntetőeljárás iratai között a Nyíregyházi Városi Bíróság 8.B.2419/1997. számú előzményi irataiban található 9. sorszám alatt az a Nyíregyházi Városi Bíróságon 1998. január 13-án tartott tárgyalásról készült jegyzőkönyv, amelyben a jelen per I. rendű alperese személyesen nyilatkozott akként a büntetőeljárás tárgyát képező cselekményről, hogy azért nem engedte be a felperest, illetve a III. rendű alperest az ingatlanra, mert több rendezetlen anyagi ügyük is volt.

Szintén a büntetőeljárás iratai között találhatóak az I. rendű alperesnek a felperes szüleire 1994. június 16-án, a felpereshez 1996. március 21-én, illetve a felperes testvéréhez 1996. május 27-én írt levelei, amelyeknek lényege az, hogy a felperes az I. rendű alperes tudta nélkül és jelenléte hiányában a **n-i** ingatlanra nem mehet be, illetve addig, amíg a vagyonmegosztás nem történik meg, és ő azt nem hagyja jóvá, a telekről a felperes semmit sem vihet el büntetlenül. Jelezte, hogy megfelelően gondoskodott arról, hogy a felperes a telekre ne tudjon bejutni. Ugyanakkor felszólította a felperest, hogy 1996. március 30-án (szombaton) reggel 9 és 12 óra között pakolja ki a kész alkatrészeket, illetve karosszéria elemeket az ingatlanról, azonban a műhelyhez nem nyúlhat.

A felperes a jelen per megindítását megelőzően 2007. november 20-án terjesztette elő a Nyíregyházi Városi Bíróság előtt az előzetes bizonyítás iránti kérelmét. A PK.58.359/2007. számú nem peres eljárásban a bíróság a felperes kérelmére ingatlanforgalmi szakvéleményt szerzett be a **n-i** ingatlanon található műhely forgalmi értékének megállapítása céljából, kirendelte továbbá **CM** igazságügyi gépész- és műszaki szakértőt.

CM a szakvéleményében a helyszíni szemle adatai alapján a présgép és a fellelhető szerszámok 2008. évi újkori értékét 14 699 500 forintban, a tényleges - az avulás figyelembe vételével számított - értékét 997 980 forintban, míg az 1996. évi értékét 4 674 000 forintban határozta meg. Meghatározta továbbá 67 500 forintban azoknak a felperes által a bírósághoz benyújtott listában megjelölt alkatrészeknek az értékét is, amelyek a helyszíni szemle során már nem voltak fellelhetőek.

Megállapította a szakértő, hogy a helyszínen talált, legyártott karosszéria elemek, illetve a szerszámok némelyike a helyszíni szemle időpontjában már csak öntvény árban volt értékelhető, azonban 1996-ban ezek iránt még volt kereslet, abban az időben tehát azok még értékesíthetőek lettek volna.

Ilyen előzmények után a felperes a jelen perben előterjesztett és többször módosított keresetében az alpereseket 5 934 520 forint, és annak 1998. november 25-től számított késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni. Álláspontja szerint azzal, hogy az alperesek akarategységben eljárva megtagadták az ingóságok kiadását, és ezzel a tulajdoni igénye érvényesítésében őt megakadályozták, kötelesek helytállni a szakvéleményben kiszámolt 4 674 000 forintos értékcsökkenésért, a fel nem talált alkatrészek 67 500 forintos értékéért, valamint a karosszéria elemek eladásának elmaradása miatti 1 309 000 forintos veszteségért. Arra tekintettel azonban, hogy a jelen per alatt, 2008. november 10-én, a **n-i** ingatlanról a présgépet és a szerszámokat az alperesek hozzájárulásával elszállította, és azok egy részének hulladékként történt értékesítéséből 115 980 forinthez hozzájutott, ezt levonásba helyezve az előbbiek szerint kiszámított kár összegéből határozta meg az érvényesített 5 934 520 forintos követelését.

Perköltségként az előzetes bizonyítási eljárásban **CM** szakértő kirendelésével kapcsolatban felmerült 79 660 forint szakértői díj, valamint a nem peres, illetve a peres eljárásban lerótt eljárási illeték, valamint a perbeli képviselőjével felmerült költségei megtérítését igényelte.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Mindenekelőtt hivatkoztak arra, hogy a felperes igénye elévült, illetve, hogy a felperes soha nem jelezte feléjük azt, hogy a présgépet és az alkatrészeket el kívánja vinni, következésképpen az elvitelben nem is akadályozhatták meg. Hivatkoztak továbbá arra, hogy a felperes egyéni vállalkozása a megváltozott gazdasági helyzet következtében az 1990-es évek második felétől kezdődően már nem volt piacképes, sem a legyártott elemek, sem az azok gyártására használt gépek értékesítésére nem volt kereslet.

Összagszerűségében is kifogásolták a felperes követelését, utalva arra, hogy a felperes a per alatt a 2008-as forgalmi értékkel számolva összesen 997 980 forint értékű présgépet, illetve szerszámokat elvitt, ezek árát tehát le kell vonni az általa érvényesített kártérítés összegéből. Mindemellett a még fennálló vagyonközösségre tekintettel a felperes kizárólag a követelt összeg 1/2-ed tulajdoni hányadának megfelelő értékre tarthatna csak igényt.

A III. rendű alperes a bíróság felhívására kijelentette, hogy e perben kéri a házassági vagyonközösség elszámolását.

Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta meg **BZ-** t, **BJ-** t és **LI-** t. **BZ** vallotta, hogy a válóper idején magyar és orosz vevők is érdeklődtek a szerszámgépek iránt, a vétel azonban elmaradt, mert a szerszámgépeket nem tudták megtekinteni, ugyanis az ingatlanra az I. rendű alperes senkit nem engedett be. Mindhárom tanú egybehangzóan vallotta, hogy 2002. tavaszán a felperessel együtt a szerszámgépek megtekintése céljából megjelentek a **n-i** ingatlanon, az I. rendű alperes azonban nem engedte be őket, mondván, hogy a gépeket megnézni csak akkor lehet majd, ha a bíróság ítéletet hoz. **LI** azt is vallotta, hogy 2002-ben Kemeccsén egy sörözőben beszélgetett a felperessel, amikor a III. rendű alperes ott éppen fogyasztóvédelmi ellenőrzést végzett, és ekkor hallotta, hogy a felperes és a III. rendű alperes abban egyeztek meg, hogy a gépek elszállítására akkor kerülhet sor, amikor azt a bíróság ítélettel eldönti. A tanú vallomása szerint a 2002-ben

történt látogatásnak egyébként az volt a célja, hogy ő, mint géplakatos megnézzé, át lehet-e azokat alakítani élhajlító géppé, minthogy neki ilyenre lett volna szüksége.

A felperes és az alperesek között a perben abban nem volt vita, hogy a felperes által 2008. november 10-én elszállított présgép, illetve szerszámgépeknek az elvitelkori értéke 415 980 forintnak felel meg.

A bizonyítási eljárás lefolytatását követően meghozott ítéletében az elsőfokú bíróság kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a III. rendű alperesnek 207 990 forintot, valamint 50 000 forint perköltségnek az általános forgalmi adóval növelt összegét.

Az indokolásban kifejtette, hogy a felperes keresetét azért nem találta alaposnak, mert a perben a felperes nem bizonyította azt, hogy bármikor is határozott kérelmet terjesztett volna elő a présgép és tartozékainak kiadására az alpereseknél. A közös vagyon megosztása iránt indított perbe alperesként bevonva kifejezetten akként nyilatkozott, hogy sem viszontkeresetben, sem beszámítási kifogás útján nem kívánja a szerszámokkal kapcsolatos vagyoni igényét érvényesíteni, és a jelen perben sem a gépek kiadását kérte először, hivatkozva arra, hogy azokkal 12 év után már nem tud mit kezdeni. Ugyanakkor a III. rendű alperes nem zárkózott el a gépek kiadásától, a 2002. július 3-án kelt és a felperes képviselőjéhez írt levelében ugyanis a további egyezkedés feltételeként szabta meg azt, hogy a présgépeket a szerszámokkal együtt a felperes szállítsa el a **n-i** ingatlanról.

A felperes indítványára meghallgatott tanúk nyilatkozatát súlytalannak találta, figyelemmel arra, hogy **BZ**-nak saját bevallása szerint is intim kapcsolata van a felperessel, **BJ** pedig, amellett, hogy **BZ** testvére, bizonyítottan haragos viszonyban áll az I. rendű alperessel. Emellett a tanúk azt sem igazolták, hogy a felperes 2002-ben a gépek elvitele céljából ment volna velük együtt, vagy bármi más közvetett módon kérte volna azok birtokba bocsátását. A felperes tehát azt sem bizonyította, hogy az alperesek a tulajdoni igénye érvényesítésében bármikor meggátolták volna.

Erre tekintettel a III. rendű alperes perbeli nyilatkozata alapján a felperes által értékesített vashulladék és a még a felperes birtokában lévő présgépnek a felek által nem vitatott együttes értékét, 415 980 forintot megosztva a felperes és a III. rendű alperes között, kötelezte a felperest a III. rendű alperes jutójának, azaz 207 990 forintnak a megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak másik tanács kijelölésével történő új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását indítványozta, kérte továbbá a másodfokú eljárásban felmerülő költségei megállapítását.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében nem tartotta be a Pp. 213. §-ának (1) bekezdésében foglalt azon rendelkezést, mely szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjedni a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. E rendelkezés megsértése okán tehát az elsőfokú ítélet jogszabálysértő.

Megalapozatlan továbbá az elsőfokú bíróság ítélete azért, mert a magukat érdektelennek valló tanúk vallomásának elvetését nem indokolta meg kellően, ugyanakkor túlzott jelentőséget tulajdonított a III. rendű alperes 2002. július 3-án írt levelében foglaltaknak. E levélben ugyanis a III. rendű alperes az elsőfokú bíróság értelmezésétől eltérően a présgépek és szerszámok elszállításának lehetőségét egyéb feltételhez szabta, az tehát csak egyezségi ajánlat volt.

Nem vonta továbbá az elsőfokú bíróság a mérlegelés körébe azt, hogy a III. rendű alperes már a válókeresetben is elismerte, hogy az autószerelő szakma folytatásához szükséges szerszámok és a présgép értéke 2 000 000 forintnak felel meg. A felperes már a III. rendű alperes által ellene korábban megindított vagyonközösség megszüntetése iránti perben is több ízben hivatkozott arra, hogy az alperesek a **n-i** ingatlanból történő kitiltása miatt nagy kárt okoztak neki azzal, hogy a műhelyt és az abban lévő szerszámokat nem tudta használni, illetve onnan sem a legyártott karosszéria darabokat, sem a szerszámokat, sem a présgépet nem tudta elhozni. Ennek következtében tehát jelentős kára keletkezett abból, hogy azok eladása, illetve bérbeadása megghiúsult.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozták, és kérték a felperest a fellebbezési eljárásban felmerült költségeik megfizetésére kötelezni.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla mindenekelőtt rámutat arra, hogy a felperes a fellebbezésében azt alappal sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletének rendelkező részében elmulasztott a kereset elutasításáról rendelkezni. Az ítélet indokolása azonban nem hagy kétséget afelől, hogy az elsőfokú bíróság az ott kifejtett indokok alapján a felperes keresetét teljes egészében megalapozatlannak találta, ebből következően megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a perben előterjesztett keresetet elbírálta. Önmagában az a körülmény, hogy az erre vonatkozó rendelkezést az ítélet rendelkező része nem tartalmazza, nem ad alapot az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére, az ítélet tábla ezért ebben a körben a fellebbezési eljárás során akként korrigálta az elsőfokú bíróság ítéletét, hogy azt a keresetet elutasítónak is tekintette.

Az ügy érdemét tekintve azonban az ítélet tábla osztja az elsőfokú bíróságnak a kereset megalapozatlanságára következtető jogi álláspontját, azonban az elsőfokú ítélet indokolását a következőkben kifejtendőkhöz miatt szükségesnek tartja kiegészíteni, illetve helyesbíteni.

A felperes a kereseti követelésének jogalapjaként a „tulajdoni igénye megakadályozása miatti értékvesztést” jelölte meg, a Ptk. 339. §-a (1) bekezdésének rendelkezésére hivatkozással e jogcímen kérte az alperesek kártérítésre történő egyetemleges kötelezését.

A Ptk. 339. §-a önálló szabályként a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre alkalmazandó, azaz akkor, ha a felek között a károkozás hozza létre a kötelmet. A kártérítő

kötelem azonban másodlagos, úgynevezett szankció-kötelemmé válik akkor, ha azt a jog már fennálló jogviszonyból származó kötelezettség megsértéséhez fűzi. Ez esetben tehát elsődlegesen a felek közti jogviszony tartalma, illetve az abból folyó jogok és kötelezettségek köre alapján dönthető el csak a főkötelezettség megsértésére alapított kártérítési igény megalapozottsága. Ilyen főkötelezettség lehet adott esetben a tulajdonos abszolút jogainak megsértésétől való mindenki másra nézve kötelező tartózkodás kötelezettsége. A tulajdonjog ilyen abszolút jog, és bárki által történő megsértése tulajdoni igényt keletkeztet.

A felperes keresetében érvényesített tulajdoni igényt a Ptk. 115. §-ának rendelkezései szabályozzák. A 115. § (3) bekezdése alapján a tulajdonos abban az esetben, ha a dolog a birtokából kikerült, követelheti annak visszaadását. A tulajdonos az arra jogcímmel nem rendelkező birtokossal szembeni igényét a Ptk. 193-195. §-aiban foglalt rendelkezések szerint érvényesítheti. Eszerint pedig a jogalap nélkül birtoklótól csak annak rosszhiszeműsége esetén követelheti mindannak a kárnak a megtérítését, amelyek a dolog kiadása esetén nem következtek volna be. Rosszhiszeműnek pedig a birtokos akkor tekinthető, ha nyilvánvalóan tudomással bír arról, vagy a körülmények alapján tudnia kell, hogy a birtokláshoz jogcíme nincs.

A Ptk. e szabályai, azok dologi jogi jellegére tekintettel, szubszidiáriusak, azaz csak abban az esetben alkalmazhatóak, ha a felek között nincs olyan más, kötelmi-, vagy egyéb jogviszony, amelyek elsődlegesen meghatározzák a jogviszony tartalmát, és az abból folyó jogokat és kötelezettségeket.

Adott esetben az elsőfokú bíróság kizárólag a Ptk. 339. §-ában foglalt feltételek fennállását vizsgálta, és e körben a jogellenességnek a kereset elutasítására vezető hiányát abban állapította meg, hogy a felperes nem bizonyította a tulajdoni igénye érvényesítését.

Nem tette azonban vizsgálat tárgyává, hogy a felperes és az egyes alperesek között olyan kötelmi-, illetve családjogi jogviszonyok állnak fenn, amelyeknek tartalmát vizsgálva foglалható csak állás abban a kérdésben, hogy a felperes egyáltalán jogosult volt-e a szerszámgépek kiadását követelni.

E körben mindenekelőtt a felperes és a III. rendű alperes közti jogviszony tartalmát kellett volna megállapítani. E jogviszonyra ugyanis a házasságról, a családról, és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) házassági vagyonyjogra vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

A Csjt. 27., illetve 29. §-ának rendelkezéseiből következően a házassági életközösség idejére a házastársak között házastársi vagyonyközösség keletkezik, és ennek megfelelően a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve a valamelyik házastárs különvagyonyához tartozó dolgokat. A vagyonyközösséghez tartozó tárgyakat rendeltetésük szerint mindegyik házastárs használhatja, azokat közösen jogosultak kezelni, és megállapodhatnak azok használatában is. A 30. § (1) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a vagyonyközösség fennállása alatt, továbbá a házassági életközösség megszűnésétől

a közös vagyon megosztásáig terjedő időben csak a házastársak közös egyetértésével lehet a vagyonközösséghez tartozó tárgyakat elidegeníteni, vagy általában olyan vagyoni jogi rendelkezést tenni, amely nem a házastársak különvagyonára tartozik.

E rendelkezések tehát a tulajdonost a Ptk. 112. §-ának (1) bekezdésében szabályozottak szerint illető rendelkezési joghoz képest különös előírásokat tartalmaznak, és e szerint a volt házastárs a házastársi vagyonközösség megszűnése ellenére sem jogosult a másik volt házastárs egyetértése nélkül a közös vagyont illető bármilyen vagyoni jogi rendelkezés megtételére mindaddig, amíg a közös vagyon megosztására nem kerül sor. Amennyiben tehát a házasság felbontását követően a volt házastársak bármelyike önállóan kíván rendelkezni a vagyonnal, a Csjt. 30. §-ának (2) bekezdése alapján a közös vagyon megosztását kell kérnie.

A perbeli adatok tanúsága szerint a felperes és a III. rendű alperes között sem egyezség, sem bírói ítélet nem osztotta meg a présgépre és a szerszámgépekre fennálló vagyonközösséget. Ennek hiányában pedig a felperes a vagyonközösség körébe tartozó vagyontárgyak elidegenítési célú kiadását, illetve az azok hasznosítására vonatkozó kizárólagos jog biztosítását alappal nem kérhette.

Kétségtelen, hogy a felperest még a házasság fennállása alatt kialakult használati viszonyoknak megfelelően a házassági életközösség megszűnését követően is megillette volna a közös tulajdonban álló tárgyak személyes használata. A per adatai alapján azonban tényként állapítható meg, hogy a felperes az 1995. évben történt megbetegedését, majd rokkant-nyugdíjazását követően a vállalkozási tevékenységet saját maga már nem kívánta folytatni. Valamennyi, a tényállásban ismertetett, a házastársi közös vagyon megszüntetése iránt folyamatban volt, illetve a jelen perben becsatolt beadványában foglaltak szerint az ezt követő időben szándékában már csupán a gépek eladása, vagy hasznosítása céljából történő elvitele állt. Erre vonatkozóan azonban rendelkezési jog - a már kifejtettek szerint - a III. rendű alperes hozzájárulása hiányában nem illette meg.

Az pedig nem kétséges, hogy a III. rendű alperes a felperes által szándékolta elidegenítéshez, illetve hasznosításhoz, mint vagyoni jogi rendelkezéshez szükséges egyetértést a felperestől megtagadta. A felek az egyezkedési tárgyalások során ugyanis ilyen tartalommal egyezséget nem kötöttek. A felperesnek ahhoz, hogy a kizárólagos rendelkezési jogát gyakorolja e vagyontárgyak felett, ajánlatot kellett volna tennie a III. rendű alperes felé a közös vagyon megváltással történő megszüntetésére, felajánlva a III. rendű alperes jutójának kifizetését, vagy ennek hiányában pert kellett volna indítania az ezen ingóságokra fennálló közös vagyon megosztása iránt. A felperes ezen intézkedések elmulasztásával maga okozta tehát a közös vagyontárgyak reá jutó tulajdoni hányadában bekövetkezett értékcsökkenést, így azt a III. rendű alperesre nem háríthatja át.

E körben megjegyzi az ítélet, hogy egyébként a felperes keresete összecszerűségében sem adekvát az előzetes bizonyítási eljárásban kirendelt igazságügyi gépész szakértői véleményben megállapított tényekkel. Abból ugyanis az vezethető le, hogy 1996-tól 2008-ig a présgép, illetve a szerszámok értékében az 1996. évi 4 674 000 forintból és a 2008. évi 997 980 forint forgalmi értékből kiindulva csupán 3 676 020 forint értékcsökkenés

következett be, és ebbe beleszámítandó a III. rendű alperesre jutó rész is. Késedelmi kamat pedig a felperes jutóját ért értékcsökkenés után - figyelemmel arra, hogy az értékcsökkenés folyamatosan növekvő mértékben következett be - még abban az esetben sem járhatna 1998. november 25-től, ha egyébként az arra vonatkozó tőkekövetelés megalapozott lenne.

A felperes a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetét sem ténybelileg, sem jogalap szempontjából nem támasztotta alá. A II. rendű alperes az ingatlan 1/2-ed részének tulajdonosa, aki a perbeli adatok tanúsága szerint az ingatlant nem használta, az ugyanis mindvégig kizárólag a III. rendű alperes hasznélvező birtokában és használatában állt. A II. rendű alperes tehát nem tartotta hatalmában a felperes által kiadni kért ingóságokat, önmagában a tulajdonosi helyzetéből fakadóan tehát jogellenes magatartás hiányában minden alapot nélkülöz a kártérítésre való kötelezése iránti igény.

A felperes és az I. rendű alperes közti jogviszonyra elvileg alkalmazhatóak lennének a Ptk. 117. §-ának (3) bekezdésében foglaltak. Az I. rendű alperes hasznélvezeti joga ugyanis a Ptk. 158. §-ának rendelkezésére figyelemmel nyilvánvalóan nem terjedt ki sem a hasznélvezeti jog keletkezését követően a felperes és a III. rendű alperes által az ingatlanra épített műhely helyiségre, sem az abban elhelyezett szerszámgépekre, késztermékekre. A perben rendelkezésre álló adatok szerint a műhely felépítésére, a szerszámgépek elhelyezésére, és a felperes által ott végzett tevékenységre vonatkozóan annak idején a felek között szerződés jött létre, azzal, hogy az I. rendű alperes, mint hasznélvező tudomásul vette a hasznélvezeti joga ilyen tartalmú korlátozását.

Az I. rendű alperesnek a jelen perben, illetve a folyamatban volt büntetőeljárás során becsatolt levelei nem hagynak kétséget továbbá afelől, hogy az I. rendű alperes nem volt megelégedve a III. rendű alperes párválasztásával, folyamatos ráhatást gyakorolt a III. rendű alperesre annak érdekében, hogy váljon el a felperestől. Folyamatosan sürgette a volt házaspár közötti teljes körű vagyonmegosztást is, figyelemmel az általa a felperesnek és a III. rendű alperesnek még a házasság fennállása alatt adott juttatásokra is, illetve arra, hogy a vagyonmegosztás során gyermeke, a III. rendű alperes, megfelelő értékhez juthasson hozzá. Ezen indítatásból a vagyonközösség megszüntetésére vonatkozó szerződés megkötéséig, illetve az azt megszüntető bírósági ítélet meghozataláig bizonyítottan mindent megtett annak érdekében, hogy a felperest megakadályozza a vagyontárgyak feletti rendelkezési joga esetleges gyakorlásában. Az a tény pedig, hogy a felperesnek a már kifejtettek szerint csupán korlátozott, a III. rendű alperes egyetértésétől függő rendelkezési joga volt e vagyontárgyak felett, a felperes és az I. rendű alperes viszonylatában nem bírt relevanciával.

Minthogy az I. rendű alperes e magatartását a már kifejtettek tekintettel önmagában a hasznélvezeti joga nem alapozta meg, ezért őt elvileg, mint jogalap nélküli birtokost, helytállási kötelezettség terhelné arra az esetre, ha a felperes a perben bizonyította volna azt, hogy az ingóságok kiadása iránt határozott kérelmet terjesztett volna elő. Az I. rendű alperes azonban, amint az a periratokhoz csatolt leveleiből is megállapítható, a felperes rendelkezési jogát nem hasznélvezőként, hanem mint a III. rendű alperes érdekeit

képviselő, az egész család vagyoni ügyeit közös egyetértésben irányító személy korlátozta, és e minőségében eljárva tiltotta meg azt, hogy a felperes az ingóságokat az ingatlanról elszállítsa. Miután az I. rendű alperes ezen eljárása ellen a III. rendű alperes sosem tiltakozott, azt a felperes és a III. rendű alperes közti jogviszonyban a III. rendű alperes megbízottjának magatartásaként kell értékelni, következésképpen az I. rendű alperes részéről sem volt megállapítható kártérítési felelősséget megalapozó jogellenes és felróható magatartás.

A fentiek következően tehát a felperes követelése még abban az esetben sem lenne megalapozott, ha a perben bizonyította volna az alperesek felszólítását az ingóságok kiadására. Az elsőfokú bíróságnak a kereset megalapozatlanságára vonatkozó jogi álláspontja ezért a fenti indokolásbeli kiegészítéssel helytálló.

Észlelte ugyanakkor az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében a Pp. 139. illetve 147. §-ában foglalt előírásokat megsértve marasztalta a felperest.

A Pp. 139. §-ában foglaltak szerint ugyanis az alperes a keresettel szemben előterjesztett ellenkérelmében pergátló kifogást, érdemi védekezést, vagy ellenkövetelést terjeszthet elő, mely utóbbi lehet viszontkereset, vagy beszámítás.

Érdemi védekezéséknél az ellenkérelmében egészben, vagy részben vitathatja a kereseti követelés ténybeli, vagy jogalapját, annak összecszerűségét, hivatkozhat arra, hogy a felperes követelése elévült. Emellett a kereseti követelés összegének erejéig beszámítási kifogást is előterjeszthet, tekintve, hogy a Ptk. 296. §-ának (2) bekezdése szerint a beszámítás erejéig a kötelezettségek megszűnnek. A beszámítási kifogás azonban ennek megfelelően csak a kereseti követelést szünteti meg, ezért fogalmilag nem alkalmas a keresetet meghaladó követelés érvényesítésére. Abban az esetben tehát, ha a per alperese akár a keresetet meghaladó részben kíván a felperessel szemben követelést érvényesíteni, akár a kereset elutasítása mellett kéri a felperest ugyanazon, vagy azzal összefüggő jogviszonyból eredő követelésben marasztalni, ehhez a Pp. 147. §-ának rendelkezése szerinti viszontkeresetet kell előterjesztenie.

A felperes keresetében foglaltakra, valamint a viszontkereset hiányára tekintettel a perbeli esetben az elsőfokú eljárásnak nem volt tárgya a vagyonközösség megszüntetése, ezért a felperest a keresetének elutasítása mellett a III. rendű alperes által előterjesztett ellenkérelem alapján marasztalni nem lehetett volna.

A fenti indokokra tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a keresetet elutasítónak is tekintette, e részében a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg a felperes marasztalására vonatkozó rendelkezés körében a pert a Pp. 251. §-ának (1) bekezdése alapján megszüntette, és e részében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

A fellebbezési eljárásban is pervesztes felperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek javára fellebbezési eljárási költség megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 75. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján határozta meg.

A felperest a fellebbezési eljárásra megillető személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján pervesztessége ellenére sem lehetett a fellebbezési illeték megtérítésére kötelezni, így az az állam terhén marad.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

D e b r e c e n, 2010. február 9. napján

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -